

WAS 1994 EEN GOED REPTIELENJAAR?

Enige cijfers over 1993 en 1994

Het Meetnet Reptielen is in 1994 officieel gestart. Er zijn trajecten die al een aantal jaren worden gevolgd, en het meetnet in de duinen is al in 1993 tot stand gekomen. Met het vergelijken van de resultaten van 1994 met 1993 kunnen we de ontwikkeling

van het meetnet illustreren. Het aantonen van trends in aantallen dieren is in dit stadium nog niet mogelijk. Wel kunnen we kijken of 1994 een relatief goed jaar was om reptielen te zien. De cijfers van 1993 en 1994 staan in de tabellen 1, 2 en 3.

*Tabel 1
Overzicht activiteiten
Meetnet Reptielen
in 1993 en 1994*

	1993	1994	verschil
Aantal gebieden met trajecten	10	10	0
Aantal trajecten waar geteld wordt	64	104	+40
Aantal uitgevoerde telrondes	403	582	+179

Toename van trajecten en bezoeken

In 1994 is het aantal trajecten ten opzichte van 1993 aanzienlijk toegenomen. In alle gebieden, vooral in Friesland zijn er veel nieuwe trajecten bijgekomen.

Aan een goed meetnet wordt de eis gesteld dat de inspanning van de waarnemers over verschillende jaren constant blijft. Het

gemiddeld aantal bezoeken aan een traject is echter licht gedaald, van 6.3 tot 5.6 keer. Dit komt vooral doordat we sinds 1994 uitgaan van een standaardaantal van 7 telrondes. In 1994 zijn nogal wat trajecten minder dan zeven keer bezocht. Het zijn vooral de bezoeken in de nazomer die daarbij achterwege zijn gebleven. Voor een deel is dit veroorzaakt door het slechte weer in die maand.

*Tabel 2
Aantallen
waargenomen
dieren in
1993 en 1994*

Soorten			Verschil
	1993	1994	
Hazelworm	19	9	-10
Zandhagedis	854	1014	+160
Levendbarende hagedis	680	436	-244
Gladde slang	47	8	-39
Ringslang	117	185	+68
Adder	240	204	-36
ALLE REPTIELEN	1957	1936	-21

Telresultaten

Door de grote toename van het aantal trajecten, en daarmee het aantal telrondes, zouden we mogen verwachten dat er in 1994 in totaal aanzienlijk meer dieren zijn gezien dan in 1993. Het is verrassend dat dit niet het geval blijkt te zijn! Het aantal waargenomen dieren is zelfs met 1% afgenomen (zie tabel 2) In 1994 is in totaal 1936 keer een reptiel gezien, in 1993 was dit 1957 keer. Het zijn vooral de levendbarende hagedissen, gladde slangen en adders die minder vaak gezien zijn. De zandhagedis en ringslang zijn in 1994 vaker waargenomen. De hazelworm is in beide jaren incidenteel gezien.

De trajecten die in 1993 zeer frequent bezocht zijn, betreffen zonder uitzondering trajecten waar veel dieren worden gezien. De standaardisering naar zeven telrondes heeft voor deze trajecten geleid tot een in totaal aanmerkelijk minder aantal levendbarende hagedissen en adders. Daarbij zijn de populaties in de nieuw onderzochte gebieden minder omvangrijk. Daarom is het totaal aantal dieren afgenomen. Een andere factor is het warme weer. Met name voor slangen was de trefkans daardoor minder.

*Tabel 3
Aantal trajecten waar
een soort voorkomt en
dus geteld kan worden
in 1993 en 1994*

Soorten	Aantal		Verschil
	1993	1994	
Hazelworm	8	13	+5
Zandhagedis	53	72	+19
Levendbarende hagedis	12	23	+11
Gladde slang	1	4	+3
Ringslang	9	16	+7
Adder	7	16	+9

De verdeling van het aantal trajecten over de soorten staat in tabel 3. Elders in deze Nieuwsbrief is voor 1994 de verdeling van trajecten over de soorten besproken. We beperken ons hier tot de constatering dat voor

alle soorten het aantal trajecten waarop de dieren kunnen worden gevonden is toegenomen. Dit betekent dat de invloed van enkele trajecten waarop zeer veel dieren worden gezien relatief afneemt.

Tabel 4
Aantal dieren per telronde.
Landelijke gemiddelden
in 1993 en 1994

Soorten	gemiddelde score		Verschil
	1993	1994	
Zandhagedis	2.8	2.4	lager
Levendbarende hagedis	4.6	5.1	hoger
Ringslang	1.2	1.8	hoger
Adder	2.8	2.2	lager

De trefkans van de soorten, het gemiddeld aantal dieren dat per bezoek op een traject is geteld, is weergegeven in tabel 4. (De gladde slang en de hazelworm zijn buiten beschouwing gelaten). De gemiddelden van de soorten zijn voor beide jaren vergelijkbaar. De levendbarende hagedis is in beide jaren het meest frequent waargenomen. Daarna volgen de zandhagedis en adder. De ringslang is moeilijker te tellen. De gegevens laten goed zien hoe riskant het vergelijken van absolute getallen is, vooral in deze fase van de ontwikkeling van het

Meetnet. Het aantal waargenomen zandhagedissen en ringslangen is in 1994 toegenomen, er zijn meer trajecten gelopen maar gemiddeld zijn er minder zandhagedissen gezien en meer ringslangen. Het aantal waargenomen adders en levendbarende hagedissen is afgenomen, het aantal trajecten is verdubbeld maar gemiddeld zijn er in 1994 meer levendbarende hagedissen gezien en minder adders. In het algemeen kunnen we op basis van deze gegevens niet zeggen dat 1994 een minder jaar was om reptielen te zien.

Duinhagedissen in 1993 en 1994

Omdat de duinen al twee jaar ongeveer even intensief onderzocht zijn geven we een overzicht van die twee jaren. In tabel 5 is voor elk duingebied voor 1993 en voor 1994, het gemiddelde aantal zandhagedissen gegeven dat per traject tijdens een ronde is gezien.

1994 heeft hierin weinig veranderd. Blijkbaar geven de nieuwe trajecten vergelijkbare resultaten. Kennemerland, het gebied van Egmond tot aan het Noordzeekanaal, scoorde in beide jaren het laagst.

In het hele duingebied zijn in 1994 gemiddeld minder dieren gezien dan in 1993. Hetzelfde geldt voor voor de afzonderlijke trajecten. Op alle trajecten die in beide jaren zijn gevolgd, ook de trajecten in het binnenland, zijn gemiddeld minder dieren gezien. Wij hebben dan ook de indruk dat 1994 minder gunstig was om zandhagedissen te zien dan 1993. Als we de gebieden op volgorde van gemiddelde zetten dan zien we dat het patroon over 1993 en 1994 hetzelfde is. De Duinen Wassenaar scoorde in beide jaren het hoogste, de verdubbeling van het aantal trajecten in

Deze resultaten zijn hoopgevend voor de toekomst van het Meetnet. Zoals hierboven blijkt kunnen de telresultaten van een gebied van jaar tot jaar variëren. Dit wordt onder andere veroorzaakt door het weer. Willen we over een periode van meerdere jaren trends aantonen en de aantalsontwikkeling in verschillende gebieden kunnen vergelijken dan mogen factoren als het weer het beeld niet verstoren. Deze eerste resultaten geven aan dat voor de zandhagedis in de duinen vergelijking van gebieden goed mogelijk is.

Tabel 5
De trefkans op
zandhagedissen voor
vijf duingebieden in
in 1993 en 1994.

	1993	1994	Verschil
Kennemerland Schoorl-Egmond	1.6	1.6	gelijk
Kennemerland Egmond-NZkanaal	1.0	0.7	lager
Kennemerland Zuid	2.1	1.6	lager
Amsterdamse Waterleidingduinen	2.6	2.1	lager
Duinen Wassenaar	4.0	3.1	lager
Hele duingebied	2.2	1.8	lager